

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4MCdo/11/2011
Identifikačné číslo spisu:	9011899692
Dátum vydania rozhodnutia:	25.10.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:9011899692.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu X. K., bytom K., proti žalovanej S. I., bytom K., o zaplatenie 17 260,80 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 7 C 119/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2010 sp. zn. 8 Co 205/2010, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2010 sp. zn. 8 Co 205/2010 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Martin zo 7. apríla 2010 č.k. 7 C 119/2009-339 vo výroku o trovách prvostupňového konania a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Martin rozsudkom zo 7. apríla 2010 č.k. 7 C 119/2009-339 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 17 260,80 € s 8,5 % úrokom z omeškania od 5. mája 2007 až do zaplatenia a uhradiť trovy konania v sume 5 487,89 €, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovanej rozsudkom z 30. novembra 2010 sp. zn. 8 Co 205/2010 sp. zn. 8 Co 205/2010 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny. Vo výroku o trovách konania rozsudok súdu prvého stupňa zmenil (§ 220 O.s.p.) tak, že žalobcovi náhradu trov prvostupňového konania nepriznal a nepriznal mu ani náhradu trov odvolacieho konania. Svoje rozhodnutie v časti trov konania odôvodnil tým, že výrok o trovách prvostupňového konania zmenil aplikujúc ustanovenie § 150 O.s.p., v zmysle ktorého súd nemusí výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa. „Tieto odvolací súd videl v okolnostiach prejednávanej veci v tom, že obaja účastníci svojim správaním prispeli k vzniku sporu. Navrhovateľ tým, že kúpnu zmluvu aj napriek vyplateniu (nevyplateniu) kúpnej ceny podpísal bez toho, aby predtým opravil jej znenie. Aj keď, tak ako už bolo uvedené, motívy svojho správania dostatočným spôsobom a najmä presvedčivo objasnil, sám sa dostal do stavu zníženej právnej istoty, a tým pádom významnou mierou prispel k vzniku samotného sporu. Z toho istého dôvodu mu odvolací súd nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania“.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu v časti výroku, ktorým odvolací súd zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o trovách konania a vo výroku, ktorým nepriznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania, podal na základe podnetu žalobcu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podľa § 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. Navrhol uvedený rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. V dôvodoch mimoriadneho dovolania namietal nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 150 O.s.p. odvolacím súdom, keď tento vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania nevzal do úvahy všetky okolnosti z neho vyplývajúce, ktoré bol zo zákona povinný zohľadniť pri posudzovaní možnosti jeho aplikácie a bližšie sa tak nezaoberal okolnosťami významnými z hľadiska rozhodovania podľa tohto zákonného ustanovenia. Poukázal na to, že § 150 O.s.p. je vyjadrením jednej z výnimiek zo zásady náhrady trov konania podľa pomeru úspechu vo veci vyjadrenej v § 142 O.s.p. Aplikácia § 150 O.s.p. je možná iba v prípade existencie zákonom bližšie nešpecifikovaných dôvodov hodných osobitného zreteľa spočívajúcich v okolnostiach danej veci alebo v okolnostiach na strane účastníkov konania. Použitie tohto ustanovenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétného prípadu a jedným z rozhodujúcich hľadísk je aj to, aby sa takéto rozhodnutie nejavilo ako neprimeraná tvrdosť voči účastníkovi a aby neodporovalo dobrým mravom. § 150 O.s.p. nezakladá jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), naopak, ukladá súdu povinnosť skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Preto ho nie je možné vykladať tak, že naň možno prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. V danej veci z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd vec takto právne neposúdil a z hľadiska aplikácie § 150 O.s.p. ani neodôvodnil s poukazom na celý komplex okolností relevantných pre rozhodovanie o náhrade trov konania. Generálny prokurátor zdôraznil, že správanie sa žalovanej ako pred súdnym konaním, tak aj v jeho priebehu, je dôležitou okolnosťou, ktorá vylučuje aplikáciu § 150 O.s.p. Nepriznanie náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania odvolacím súdom v tejto právnej veci sa preto v značnej miere javí ako odporujúce dobrým mravom, navyše sčasti spochybňujúce zásadu občianskeho súdneho konania deklarujúcu zabezpečenie spravodlivej ochrany práv účastníka konania - žalobcu, ktorý v dôsledku ich porušenia zo strany žalovanej dovoľával sa na súde svojim návrhom súdnej ochrany garantovanej mu Ústavou Slovenskej republiky.

Žalobca sa v písomnom vyjadrení stotožnil v celom rozsahu s právnym názorom generálneho prokurátora.

Žalovaná sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 243f ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal rozsudok v napadnutej časti, ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok

nesprávne rozhodnutie vo veci. Generálny prokurátor uvedené vady nenamietal a tieto nezistil ani dovolací súd.

V mimoriadnom dovolaní sa ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutie v napadnutej časti výroku o trovách konania spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 150 ods. 1 O.s.p. ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Predpokladom použitia tohto ustanovenia je, aby išlo o prípady hodné osobitného zreteľa, avšak aj vtedy má byť jeho použitie výnimočné. Ide o odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 142 O.s.p.) i zo zásady zodpovednosti za zavinenie a náhodu. Je odôvodnená tým, že strohá aplikácia ustanovení o náhrade trov konania, teda aj o náhrade trov konania štátu (§ 148 O.s.p.), by mohla v konkrétnych prípadoch viesť k nežiadúcej tvrdosti. Aplikácia tohto ustanovenia má dopad na toho účastníka, ktorý by mal inak nárok na náhradu trov konania. Ak sú podmienky pre použitie tohto ustanovenia, súd vysloví, že sa mu náhrada trov nepriznáva, a to celkom, prípadne aká časť a v tom prípade zostávajúcu časť náhrady trov prisúdi. Výnimočnosť použitia tohto ustanovenia ako aj to, v čom súd vidí, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa, musí súd náležitým spôsobom odôvodniť. Vo všeobecnosti možno povedať, že vždy treba zvažovať okolnosti konkrétneho prípadu, a to nielen na strane toho, v koho prospech má byť toto ustanovenie použité, ale aj na strane toho, komu inak patriaci nárok nie je priznaný, či totiž možno od neho spravodlivo požadovať, aby trovy konania znášal bez nároku na ich náhradu, keď mal v konaní úspech. Konkrétnejšie hľadiská pre použitie tohto ustanovenia možno čerpať zo súdnej praxe, podľa ktorej pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa treba prihliadnuť na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery oboch (všetkých) účastníkov, teda nielen toho, ktorého by podľa všeobecného ustanovenia zaťažovala povinnosť nahradiť trovy konania, ale aj toho, ktorého majetková sféra by použitím tohto ustanovenia bola dotknutá; pritom treba brať do úvahy tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde a prihliadnuť aj k postoju účastníkov v konaní. Ak súd pri rozhodnutí o trovách konania použije § 150 ods. 1 O.s.p., musí to v rozsudku odôvodniť (pozri tiež napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 5/2006, sp. zn. 4 M Cdo 2/2008).

V preskúmvanej veci, ako to vyplýva z odôvodnenia mimoriadnym dovolaním napadnutého rozsudku, dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p. pre zmenu prvostupňového rozsudku vo výroku o trovách konania odvolací súd „... videl v okolnostiach prejednávanej veci v tom, že obaja účastníci svojim správaním prispeli k vzniku sporu. Navrhovateľ tým, že kúpnu zmluvu aj napriek vyplateniu (zrejme malo byť správne uvedené „nevyplateniu“ - pozn. dovolacieho súdu) kúpnej ceny podpísal bez toho, aby predtým opravil jej znenie. Aj keď, tak ako to už bolo uvedené, motívy svojho správania dostatočným spôsobom a najmä presvedčivo objasnil, sám sa dostal do stavu zníženej právnej istoty, a tým pádom významnou mierou prispel k vzniku samotného sporu. Z toho istého dôvodu mu odvolací súd nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania“.

Z citovaného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti je tak zrejmé, že hoci na jednej strane konštatuje, že dôvody hodné osobitného zreteľa pre použitie § 150 (ods. 1) O.s.p., videl v tom, „že obaja účastníci svojim správaním prispeli k vzniku sporu“, na druhej strane súdne uplatnenie nároku kladie za vinu iba žalobcovi, keďže v „správaní sa“ žalovanej, ktoré „prispelo k vzniku sporu“ nie je v dôvodoch rozhodnutia odvolacieho súdu žiadna zmienka, napriek tomu, že odvolací súd mal vedomosť o správaní sa žalovanej ako pred súdnym sporom, tak aj v jeho priebehu, v dôsledku čoho uznal dôvodnosť podanej žaloby s tým, že konštatoval dostatočným spôsobom a najmä presvedčivo objasnené motívy správania žalobcu; čo je nesporne okolnosťou, ktorá, ako to správne uvádza generálny

prokurátor, vylučuje aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. pri rozhodovaní o trovách konania. Preto s poukazom na vyššie v odôvodnení tohto uznesenia uvedené teoretické východiská pre použitie ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p., ak odvolací súd napriek plnému úspechu žalobcu vo veci, tomuto (v zásade) z umelo vykonštruovaného, relevantným spôsobom neodôvodneného dôvodu hodného osobitného zreteľa odvolávajúc sa na „§ 150 O.s.p.“ náhradu trov prvostupňového a ani odvolacieho konania nepriznal, jeho rozhodnutie v časti napadnutej mimoriadnym dovolaním je rozhodnutím, ktoré spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) s tým, že právny názor ním vyslovený je pre súd záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.